

» PLAN

Styrdokument för Sandvikens kommuns arbete med krisberedskap 2023–2026

Styrdokumentets data

Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum och paragraf:	Kommunfullmäktige 2023-12-11, § 222
Diarienummer:	KS2023/597
Giltighetstid:	2026-12-31
Dokumentansvarig:	Säkerhetsskyddschef
För revidering ansvarar:	Säkerhetsskyddschef
För uppföljning och tidplan för denna ansvarar:	Säkerhetsskyddschef

Innehåll

1. Om styrdokumentet	3
2. Övergripande mål och inriktning	3
3. Styrning av arbetet med krisberedskap	4
3.1 Krisledningsnämnd	5
3.2 Upphandling av tjänster eller varor	6
4. Övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	6
5. Geografiskt områdesansvar	9
6. Planering	10
6.1 Plan för extraordinära händelser	10
6.2 Planer för specifika händelser	10
6.3 Utbildning och övning	11

1. Om styrdokumentet

Enligt överenskommelsen mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)¹, om kommunernas krisberedskap, ska kommunen ta fram ett styrdokument som ska ange kommunens övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden.

Styrdokumentet syftar till att skapa en strategisk inriktning för arbetet med krisberedskap. Det syftar även till att där det behövs, utveckla den kommunala styrningen av arbetet med krisberedskap så att det i större utsträckning involverar kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund. Styrdokumentet ska innehålla:

- Övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap under mandatperioden
- Övergripande styrning av arbetet med krisberedskap i kommunala förvaltningar, bolag och kommunalförbund
- Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys
- Kommunens ambitioner i arbetet med sitt geografiska områdesansvar
- Vilken planering avseende krisberedskap inom olika områden som kommunen ska ta fram eller uppdatera under mandatperioden

2. Övergripande mål och inriktning

Sandvikens kommun ska vara och uppfattas som en trygg och säker kommun av alla som vistas här. För att uppnå detta bedriver kommunen förebyggande krisberedskapsarbete med målet att den kommunala verksamheten ska pågå med ett minimum av driftstörningar, olyckor och skador. Om något ändå inträffar ska kommunen ha en god förmåga att hantera fredstida kriser samt vid höjd beredskap och krig. För att uppnå en god krishanteringsförmåga så ska alla förvaltningar, bolag och kommunalförbund vara involverade i kommunens krisberedskapsarbete.

Under mandatperioden så kommer kommunen speciellt fokusera på att stärka beredskapen inom kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst. Fokus kommer även att läggas på arbetet med trygghetspunkter och kärnteknisk olycka.

Nedanstående brister och sårbarheter har identifierats för åtgärd i kommunens risk- och sårbarhetsanalys²:

- Tjänsteperson i beredskap (TIB)
- Stabsorganisation
- Lokal inriktnings- och samordningsfunktion (ISF)
- Rakel
- Trygghetspunkter
- Stationära reservkraftaggregat vid särskilda boenden

¹ Överenskommelse om kommuners krisberedskap 2019–2022, förlängd att gälla till och med 31 december 2023

² Risk- och sårbarhetsanalys 2023 – 2026, Dnr KS2023/404

- Kärnteknisk olycka
- Vårdlandsstöd
- Beredskapslager
- Frivilliga försvarsorganisationer
- Trycksatt nödvatten
- Inkallning av personal vid störda kommunikationer
- Bortfall av larm- och passagesystem
- Ledningsplats vid höjd beredskap
- Dammbrott

3. Styrning av arbetet med krisberedskap

För att involvera såväl den kommunala förvaltningen, bolag och kommunalförbund som kommunen har inflytande över, så ska verksamhetens chef utse ett eller flera säkerhetsombud vars uppgift är att samordna krisberedskaps- och säkerhetsarbetet inom den egna organisationen. Det är viktigt att säkerhetsombuden får avsätta tid och att de har mandat att företräda sin verksamhet i dessa frågor.

Kommunskyddet anordnar gemensamma säkerhetsombudsmöten en gång per månad för att arbeta med aktuella säkerhetsfrågor samt krisberedskapsfrågor som till exempel risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetshantering. Några exempel på arbetsuppgifter för ett säkerhetsombud:

- Att verka för att de centralt uppställda målen för säkerhetsarbetet uppfylls och att resurser för detta avsätts
- Att ansvara för att information som ska spridas till respektive organisation verkställs
- Att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetshantering inom egen verksamhet samt gemensamt med övriga säkerhetsombud göra förvaltningsöverskridande analyser
- Skade- och incidentrapportering

Sandvikens kommun ställer även följande krav på kommunens förvaltningar, bolag och kommunalförbund i arbetet med krisberedskap:

- Deltagande i kommunövergripande planeringar och övningar
- Deltagande i regional utbildnings- och övningsverksamhet
- Deltagande i kommunens övergripande risk- och sårbarhetsanalys samt kontinuitetshantering
- Att rapportera till Kommunskyddet vid en förestående eller inträffad händelse
- Deltagande i central krisledningsorganisation vid en inträffad händelse
- Deltaga i utvärdering efter inträffad händelse eller övning
- Årlig rapportering till Kommunskyddet av inträffade händelser och förmågehöjande aktiviteter gällande krisberedskap

Sandvikens kommun ställer dessutom särskilda krav på nedanstående verksamheter:

- Sandviken Energi Elnät AB ska medverka i arbetet med prioritering av samhällsviktiga elanvändare (Styrel)³
- Sandviken Energi Vatten AB ska ansvara för kommunens nödvattenberedskap och att det finns en fastställd nödvattenplan som är framtagen tillsammans med kommunens verksamheter

Nedan presenteras en förteckning av de dokument som beskriver kommunens arbete med krisberedskap samt vilken instans som ska fastställa dokumenten.

Dokument	Fastställs av	Sista datum för fastställande	Ansvarig för dokumentet
Styrdokument	KF	Senast 31 dec under nya mandatperiodens första år	Kommunskyddet
Risk- och sårbarhetsanalys inkl. åtgärdsplan	KF	Senast 31 okt under nya mandatperiodens första år	Kommunskyddet
Plan för hantering av extraordinära händelser	KF	Senast 31 dec under nya mandatperiodens första år	Kommunskyddet
Reglemente för krisledningsnämnd	KF	Ej angivet	Kommunskyddet
Utbildnings- och övningsplan	Kommundirektör	Senast 31 dec under nya mandatperiodens första år	Kommunskyddet

3.1 Krisledningsnämnd

Enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) ska det finnas en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser (krisledningsnämnd). Nämnden får fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning.

³ Förordning (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Nämnden består av fem ledamöter och fem ersättare. Bland nämndens ledamöter ska fullmäktige utse ordförande samt en förste och en andre vice ordförande. Nämndens uppgifter och befogenheter beskrivs i ett reglemente för krisledningsnämnden.

Nämnden får från kommunens bolag och externa utförare avropa resurser som behövs med anledning av den extraordinära händelsen i enlighet med vad som föreskrivs i driftdirektiv, entreprenadavtal och andra överenskommelser.

3.2 Upphandling av tjänster eller varor

I Sandvikens kommun ska verksamheterna ta hänsyn till krisberedskapsfrågor när de upphandlar varor och tjänster. Detta ska göras för att säkerställa att leverantören har en förmåga att kunna leverera sina produkter eller tjänster vid störd drift.

Exempel på krav av detta slag är att leverantören:

- Genomför kontinuitetshantering för sin verksamhet. Det innebär att leverantören har alternativa sätt eller lösningar för att driva sin verksamhet vid störningar eller avbrott.
- Arbetar systematiskt med informationssäkerhet. Det innebär att leverantören arbetar med att skydda information utifrån krav på dess konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet. Till detta kommer spårbarhet som är ett antal säkerhetsåtgärder för att följa upp dessa tre aspekter.
- Har särskilda organisatoriska förutsättningar, till exempel att leverantören har en utpekad kontaktperson för krisberedskapsfrågor eller har rutiner för incidentrapportering.

4. Övergripande process för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)

Risk- och sårbarhetsanalysen ska användas för prioritering, inriktning och samordning av krisberedskapsarbetet inom kommunen. Därför krävs ett systematiskt och väl sammanhållet arbetssätt, där samtliga förvaltningar, bolag och kommunalförbund bidrar med analyser av sina respektive verksamheter, samt vilka beroenden verksamheterna har till varandra och till externa aktörer.

När en oönskad händelse inträffar ska kommunen vidta rätt åtgärder i tillräcklig utsträckning för att minimera dess konsekvenser, upprätthålla samhällsviktig verksamhet samt säkerställa en snar återgång till normalläge.

Kommunen har under föregående mandatperiod integrerat kontinuitetshantering i RSA-processen. Genom att processerna för kontinuitetshantering och övrig krisberedskapsplanering kombineras så undviks dubbelarbete och arbetsbördan för verksamheterna minskas.

Kommunens process för risk- och sårbarhetsanalys utgår från kommunens verksamheters risk- och sårbarhetsarbete och omfattar följande sju steg, se figur 1 nedan.

Figur 1. Överblick RSA-process i Sandvikens kommun

Steg 1 – Nuläges- och behovsanalys utifrån åtgärder och sårbarheter från tidigare RSA

I detta steg görs en översyn av identifierade sårbarheter och åtgärder från föregående rapporteringsperiods RSA-rapport. Detta innebär att förvaltningar, bolag och kommunalförbund går igenom vilka sårbarheter som hade identifierats vid den tidpunkten och hur långt man har kommit i att åtgärda dem. Resultatet från översynen ger viktiga ingångsvärden innan den förnyade analysen påbörjas.

Steg 2 – Konsekvensanalys av samhällsviktig verksamhet och kritiska beroenden

Steg 2 genomförs i två delsteg. I delsteg ett identifieras vilken samhällsviktig verksamhet respektive verksamhet bedriver i fredstid och på sikt även höjd beredskap. De som inte bedriver samhällsviktig verksamhet redogör i stället för de kritiska verksamheter och processer som verksamheten har för att säkerställa framdrift. I de flesta fall har samhällsviktig verksamhet och kritiska processer redan identifierats i samband med tidigare risk- och sårbarhetsanalyser samt utifrån erfarenheter av tidigare händelser.

I delsteg två görs för de utvalda processerna en mer detaljerad konsekvensanalys där de underliggande huvudaktiviteterna och deras beroenden kartläggs.

Steg 3 – Urval och beskrivning av relevanta riskscenarier, scenariobaserad riskanalys

Det tredje steget i RSA-processen består av att samtliga förvaltningar, bolag och kommunalförbund identifierar och beskriver de hot och extraordinära händelser som anses vara de mest relevanta för de processer som ingår i RSA-arbetet enligt steg 2.

Verksamheterna bedömer hur dessa risker kan påverka respektive process och om det krävs åtgärder för att förebygga risken eller på ett bättre sätt kunna motstå risken och dess konsekvenser. Riskanalysen ger en övergripande bild av vilka processer som är mest utsatta och

sårbara inför vilka risker. Det är viktigt att riskanalysen fokuserar på extraordinära händelser och hotbilder, den bör i de flesta fall därför inte omfatta fler än tio riskscenarier. Riskanalysen utförs och dokumenteras i riskhanteringssystemet Exonaut.

Steg 4 – Bedöm förmåga att motstå och hantera relevanta hot

Syftet med steg 4 är att bedöma befintlig förmåga att upprätthålla processernas kritiska beroenden när risker inträffar. Ingångsvärden för detta steg är identifierade kritiska beroenden från konsekvensanalysen i steg 2, samt definierade hotbilder och risker som har valts i steg 3. Under steg 4 bedöms om befintliga kontinuitetslösningar vid avbrott i ett eller flera beroenden under pågående påfrestning är tillräckliga för att kunna upprätthålla verksamheten på en acceptabel nivå.

Resultatet från detta steg är en sammanställning över vilka beroenden som är mest utsatta och sårbara inför valda påfrestningar, förslag till ytterligare kontinuitetshöjande åtgärder, samt en bedömning om behov av kontinuitetsplaner för vissa kritiska beroenden finns.

Steg 5 – Sammanställ och värdera kontinuitetshöjande åtgärder

I steg 5 sammanställs och värderas de kontinuitetshöjande åtgärder som har identifierats under arbetet. Detta steg är en viktig utgångspunkt för verksamheternas fortsatta förbättring av kontinuitetsförmågan och för att ta fram nödvändiga kontinuitetsplaner för de kritiska verksamheterna som identifierats.

Steg 6 – Implementera åtgärder och ta fram kontinuitetsplaner

Detta steg syftar till att löpande förbättra krisberedskapen i kommunen genom att implementera förmågehöjande åtgärder.

En viktig del av arbetet är att ta fram kontinuitetsplaner. Kontinuitetsplaner beskriver de reservrutiner som används för att säkerställa kontinuiteten i kritisk eller samhällsviktig verksamhet, oavsett vad som har inträffat.

Steg 7 – Följa upp åtgärder och testa planer

Detta steg syftar till att genom övning och testning följa upp och validera att implementerade beredskapshöjande åtgärder och framtagna kontinuitetsplaner har avsedd effekt.

Sammanfattningsvis ligger följande styrande principer till grund för RSA-processens struktur och innehåll:

- Rapportering såsom den regelstyrda RSA-rapporten under mandatperiodens första år är ingen fast del av själva processen utan kan betraktas som en statusrapport över kommunens krisberedskapsarbete vid en viss tidpunkt. RSA-rapporten blir därmed inte slutpunkten för den fortlöpande processen utan är snarare dess biprodukt.
- Processen fokuserar på extraordinära händelser i fredstid och under höjd beredskap. Verksamhetsnära risker är inte föremål för RSA-processen utan hanteras separat.
- RSA-processen syftar i första hand till skydd och kontinuitet av samhällsviktig verksamhet. Annan kritisk verksamhet eller process kan inkluderas i arbetet om verksamheten så önskar för de verksamheter som inte bedriver samhällsviktig verksamhet.
- RSA-processen är ett löpande arbete oavsett regelbunden avrapportering till länsstyrelsen vart fjärde år. För att undvika dubbelarbete i verksamheterna och för att i det löpande arbetet säkerställa bibehållen inriktning mot extraordinära händelse, är verksamheternas arbete med kontinuitetshantering en integrerad del i RSA-processen.
- Genom att kombinera riskanalys med kontinuitetsarbete i kommunens RSA-process görs både scenario-beroende och scenario-oberoende risk-, sårbarhets- och förmågebedömningar.
- Processen i sin helhet lägger stark vikt på åtgärdsuppföljning och validering av beredskaps- och krishanteringsförmågor. Detta för att kommunens samlade faktiska beredskap ska öka över tid.

5. Geografiskt områdesansvar

Enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska Sandvikens kommun, vad gäller krisberedskap inom sitt geografiska område, verka för att:

- Ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför extraordinära händelser
- Under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder
- Ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse
- Information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas

- Förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen
- Säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls

Det geografiska områdesansvaret är en omfattande uppgift, så det är viktigt att kommunen prioriterar vilka förmågor som ska utvecklas under perioden 2023–2026. Under perioden så kommer följande uppgifter att prioriteras gällande det geografiska områdesansvaret:

- Utveckla det lokala krishanteringsrådet med nya medlemmar från det privata näringslivet
- Utveckla förmågan att kunna driva en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå
- Utveckla samverkan med Frivilliga Resursgruppen (FRG) och andra frivilligorganisationer

6. Planering

6.1 Plan för extraordinära händelser

Enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska bland annat innehålla:

- Hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser
- Hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning
- Vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser

6.2 Planer för specifika händelser

Kärnteknisk olycka

Internationella erfarenheter visar att om en kärnteknisk olycka skulle inträffa kan en förstärkt planering förbättra möjligheterna att skydda människor som påverkas av olyckan. Regeringen beslutade 2020 att nya beredskaps- och planeringszoner som förbättrar dessa möjligheter ska vara införda senast 1 juli 2022. Planeringszonen har en utsträckning på 100 kilometer från närmaste kärnkraftverk.

Sandvikens kommun ligger inom 100 kilometer från kärnkraftverket i Forsmark vilket innebär att kommunen måste ta fram planer för:

- Inomhusvistelse
- Begränsad extrautdelning av jodtabletter
- Utrymning som bygger på underlag från strålningsmätning av markbeläggningen

Trygghetspunkter

Behovet av trygghetspunkter har identifierats i kommuns risk- och sårbarhetsanalys⁴. Detta innebär att kommunen ska ta fram en plan som bland annat beskriver:

- Vad som avses med en trygghetspunkt
- Var trygghetspunkterna finns i kommunen
- Hur trygghetspunkterna ska bemannas och utrustas

6.3 Utbildning och övning

Kommunen har en utbildnings- och övningsplan för 2023–2026. Den är framtagen för den centrala krisledningen men ska användas som en riktlinje för verksamheternas egna utbildnings- och övningsplaner.

⁴ Risk- och sårbarhetsanalys 2023 – 2026, Dnr KS2023/404